

Tarkuseteri mootorsae ja võsalõikaja kasutamiseks ja hooldamiseks

Tihti sisaldab talgutöö võsaraiet ja vahel ka suuremate puude mahavõtmist. Selleks, et tööprotsess oleks ohutu ja tulemus rahuldav, peab iga mootorsaega või võsalõikuriga tööle asuv isik olema tutvunud vajalike ohutusnõute ja hooldamisvõtetega.

Mootorsaag

Sae seisund ja käivitamine

Enne tööle asumist tuleb ohutuse ja mugavuse huvides üle vaadata sae seisund ja viia end kurssi iseärasustega, sest erinevatel saagidel on ka lülite paigutus ja omadused natuke erinevad.

Kett: Kett ei tohi olla liiga pingul, ega ka liiga lõtv. Optimaalne keti olukord on selline, kus seisva mootorsae kett tuleb tõmbamisel kaasa saagi kaasa tirimata. Loomulikult ei tohi kett ka rippuda.

Ketipidur: Kui ketipidur on peal, siis peab kett igal juhul olema peatunud. Ohutuse tagamiseks kontrollida ketipiduri funktsioneerimist esmalt seisva saega. Enne tegevusse astumist kindlasti ka töötava saega – täisgaasiga peab piduri rakendumisel kett peatuma momentaalselt.

Gaasilukustusseade: Gaasilukustusseade peab igal juhul töötama, vastasel korral ei tohi saega tööle asuda.

Lülitid: Kindlasti teha selgeks stopp- ja toorenu pu asukohad ja kasutamine.

Käivitamine: Parim ja ohutuim on saag käivitada, siis kui see asub maas. Enne käimatõmbamise alustamist lülitada sisse toores ning tõmmata mõõduka jõuga. Kui saag „lubab“, siis lükata toores välja ning tõmmata täisjõuga. Osadel saagidel on lisanupuke, mille allavajutamine muudab käivitamise füüsiliselt lihtsamaks.

Varustus ohutuse tagamiseks

Kindlasti on vajalik kasutada ohutusvarustust tagamaks kindlustunnet töötamise ajal.

Silmad: Silmad peavad saagimise ajal olema kaitstud. Silmade kaitseks saab kasutada spetsiaalseid prille. Terve näo kaitseks on sobiv kaitsefirm. Suurima ohutuse tagamiseks võib sirmi ja prille korraga kanda.

Kõrvad: Mootorsaag tekitab tugevat müra. Sellepärast on vajalik kasutada kuulmiselundite kaitseks kõrvaklappe. Suur müra ahendab ka pupille, mis piirab töötaja nägemist. Klappide kandmine on väga tähtis.

Jalad: Väga ohtlik piirkond on jalad, mistõttu on tähtis kanda spetsiaalseid kaitsevate kihtidega turvapükse. Veenduda, et turvapüksid pole kasutajale liiga suured, sest lohvakad püksid pärsivad sooritust ning ei pruugi tagada maksimaalset kaitstust, kuna kokkupuutumisel töötava saega keerdub suurte pükste kaitsev osa eemale ja võib toimuda sisselõige. Enne alustamist olla kindel, et turvapüksid on piisavalt terved tagamaks kaitset.

Käed: Kanda kindaid, mis aitavad vähendada saest kättesse kanduvat vibratsiooni. Alalise vibratsiooni tagajärjel võivad sõrmed hakata kartma külma, muutuda kangeks ning aastate järel lakata liikumast. Hea oleks, kui kantavad kindad oleksid kaetud materjaliga, millel on kõrge hõõrdumistegur. Libedate kinnastega on kehv töötada.

Pea: Kui on vaja maha võtta suuri puid, siis kanda kaitsekiivrit, sest kõrgustest kukkudes võivad ka üsna väikesed ja kerged esemed tekitada suuri vigastusi. Võsa lõikamise puhul pole otsene pea kaitsmine nii oluline.

Saagimise ajal

Saagida tuleb ettevaatlikult ja liigselt kiirustamata. Suurema ohutuse ja pikemalt kestvad jõuvarud tagab see, kui toetada saagi vastu keha või põlvele. Ainult kätega ei jõua saagi ohutult ohjata.

Sooritades löiget tuleb seda teha täispööretel ja saeplaadi alumise poolega. Vertikaalse saagimise korral peaks terava ketiga saag ise oma raskuse all piisavalt hästi lõikama, lisajõudu ei ole vaja rakendada. Pärast löike lõpetamist keerata saag alati nii, et plaat jääks maa suhtes vertikaalasendisse ja lükata peale ketipidur. Ketipidur peab alati peal olema, kui saemootor tühjalt käib.

Hea oleks, kui saagija ümbruses pole teisi inimesi lähemal, kui 15 m. Juhul, kui saega töötava inimesele läheneda selja tagant, siis mitte mingil juhul patsutada teda õlale, kuna refleksist võib saagija ennast pöörata ümber ja vigastada uudishimulikku. Hea oleks selja tagant lähenedes kasutada käepikendust (nt. pikem puuoks), et hoida distantsti enda ja saagija vahel.

Hooldamine

Tagamaks sae korraliku funktsioneerimise ja pika eluea, tuleb saagi regulaarselt hooldada.

Keti teritamine: Juhul, kui pole kogemata lõigatud maasse või kivisse, tuleks saeketti teritada iga paagitäie tagant. ELF-i Husqvarna saagide teritamiseks on abivahenditena olemas rullikud. Kui löikehammastel pole näha läikivaid jälgi, siis aitab viili lükkamisest 2-3 korda seest väljapoole. Viilimisnurga määravad löikehammastel spikritena paiknevad kriipsud. Jälgida ka, et puruhambad oleks löikehammastest 0,6-0,8 mm allpool.

Õhufilter: Õhufiltrit tuleks kontrollida iga päev. Filtrit saab pesta sooja vee ja seebiga. Kui õhufilter on liiga must, siis hakkab saag tossama.

Kütus: Kütuseks sobib bensiin oktaanarvuga 95, millesse tuleb segada 2% saemootori õli ehk suhtes 1:50. Mitte mingil juhul lisada rohkem õli, kuna liiga suure kontsentratsiooni korral surutakse üleliigne õli summutisse ning see võib seal süttida.

Ketiõli: Ketiõli paaki täita samaaegselt kütuse paagiga. Õigesti seadistatud sae õlipaak tühjeneb kütusepaagiga samaaegselt või natukene hiljem.

Ketikaitse: Kui mootor seisab ja saag ei ole kasutuses, siis panna peale ketikaitse. See kaitseb ketti nüristumise eest kokkupuutel kõvade materjalidega (kivi, metall). Lisaks on ketikaitse kasutamine ka ohutusmeede, kuna terav kett võib keha vastu minnes vigastada .

1-Ketipidur; 2-Ketiõlipaak; 3-Stopp- ja toorelüli; 4-Gaasilukustusseade; 5- Kütusepaak

1-Lõikehammas; 2-Puruhammas

Võsalõikur

Väiksema läbimõduga puid saab väga hõlpsasti maha võtta võsalõikuriga. Võsasaag ehk võsalõikaja on trimmerit meenutav, kuid saekettaga ning natuke massiivsem ja võimsam saag. Kolmnurkrauaga saab seda ka heina trimmerdamiseks kasutada.

Ohutus- ja muu varustus

Selleks, et tagada mõnus ja ohutu tööprotsess on tähtis kanda ohutuselemente ja spetsiaalseid trakse.

Sirm: Võsalõikuriga töötades on sirmi kandmine ülitähtis, kuna tegevuse käigus võib lennata ketta juurest igasuguseid suuremaid ja väiksemaid osakesi. Hea oleks kanda peale visiiri veel ka kaitseprille, et tagada suurem ohutusaste.

Kõrvaklapid: Müra vastu on parimad abivahendid kõrvaklapid.

Kindad: Kindlasti kanda kindaid. Need vähendavad vibratsiooni mõju. Hea oleks töökindaid hoida käte ümber ka tera vahetamisel ja teritamisel.

Kiiver: Soovitav on kanda ka kiivrit, kui puud ületavad kõrguses 4 m.

Turvakaitse: Kettal peab olema turvakaitse, mis vähendaks osakeste lendumise tõenäosust.

Transpordikaitse: Transportimise ajaks panna lõikuri ketta ümber spetsiaalne kaitse vältimaks saetera sattumist vastu inimkeha või kõrvalisi objekte.

Kandevöö : Mugava töötamise eesmärgil on vaja panna selga kandevöö, millel on traksid. Võsalõikur kinnitatakse vöö külge, et seda ei peaks käte jõuga üleval hoidma. Suur osa raskusest peaks langema puusadele, vastasel korral hakkab õlgadele suruv raskus kinni pigistama kaelasooni ning selg, õlad ja kael väsivad valutamiseni. Ideaalne on aparadi asend siis, kui vabalt puusakinnituse küljes rippudes jääb täispaagiga lõikuri saetera maapinnast 20-30 cm kõrgusele.

Töötamise ajal

Võsa tuleb lõigata pehmelts, mitte teha lõikuriga raiuvaid liigutusi, see kahjustab saagi. Lõikamine peab alati toimuma täisgaasil, peale lõiget vabasta gaas. Kindlasti tuleb hoida distantsi kaastöötajatest. Jälgida ka, et ketas ei pöörleks tühikäigul. Kui tühikäigul pöörlemine toimub, siis on karburaatori tühikäigusagedus vale.

Hooldamine

Teritamine: Ketast teritada iga paagitäie järel, äärmisel juhul kahe paagitäie järel. Kui saetera läheb töötamise ajal vastu kivi, siis tuleb koheselt teritada. Teritamiseks kasutatakse natuke jämedamat viili, kui kettsae puhul. Teritusnurk on 15 kraadi, mis on näidatud ka viiliraamil. Viilimisel puudutada saeketta hambaid ainult lükates.

Räsamine: Räsamine on ketta hammaste painutamine nii, et need ulatuksid kordamööda sae kettast paremale ja vasakule 1mm kaugusele. Seda on vahel vaja teha, et tagada ketta paremad lõikeomadused. Räsamisvahend on viiliraami otsas.